

at være i Uvisshed om, hvem der skal have Fæstegaarden efter ham, at kjøbe Gaarden i levende Live, og denne Lust til at kjøbe Gaarden i levende Live vil bevirke, at Gaarden vil koste en Deel mere, hvormeget det vil blive, er naturligtvis noget usikkert at sige; men min Overbeviisning er, at det i Virkeligheden ikke vil være til Tab for Fideicommisset eller Lehnnet, men at det snarere endogsaa vil bringe det Fordeel. Det er gjennemgaaende hos hele vor danske Bondestand, at de med en sjelden Nøllighed tænke paa deres dødelige Afgang og ordne deres Forhold i dette Liv, før Gud hjemkalder dem til et andet, og denne Omstændighed er det, som paa saa mange Maader har viist sine gavnlige Følger for Bonden, og den vil ogsaa her bevirke, at han vil sørge for at ordne Fæsteforholdet med Gaarden, før han dør, og altsaa langt hellere kjøbe Gaarden end udsætte sig for Usikkerhed.

Schytte: Da jeg saa det Endringsforslag, der er stillet til denne Lov, var det mig uforklarligt, hvorledes de ærede Landstingsmænd, som have sluttet sig til Endringsforslaget til § 1, og deriblandt den ærede sidste Taler ikke tillige som Følge af Consequents have sluttet sig til Endringsforslaget til § 4, der her er under Omhandling. Jeg fattede det endnu mindre, da jeg af den Motivering, med hvilken den ærede Taler ledsagede Endringsforslaget, hørte, at han holdt sig paa det Standpunkt, jeg anseer for det rette: at man vil Selvetendoms Fremme og til den Ende løse de fideicommissariske Baand, som hvile paa Lehn og Stamhuse. Thi, vil man dette — og det troer jeg efter hans Ord at dømme var hans Mening — vil man løse disse Baand og stille Lehnsgodserne paa lige Fod og i lige Forhold med andre private Godser, da mener jeg, at man maa erkende, at man gaaer meget videre, end man vil, ved at stemme for § 5, da det jo er vist, at saadanne Bestemmelser, som deri findes, ikke gjælde for andre private Godser. Jeg har vel idag hørt den ærede sidste Taler sige, at han af Retfærdigheds- og Billighedshensyn fandt sig befoiet

til at stemme for § 5; men jeg har ikke hørt ham med en eneste Stavelse begrunde, hvori disse Retfærdigheds- og Billighedshensyn bestaae, og jeg troer han har gjort vel deri, thi jeg troer, at han vanskeligt vilde have kunnet vække den klare Udsvikling af Sagen, som den ærede 4de Landstingsmand for 1ste Valgkreds (Bleschingberg) har givet Thinget, idet han har opløst hele Forslaget i sine Bestanddele og saa tydeligt, som det er muligt, fremstillet det Forfæstelige deri. Men den ærede sidste Taler har ikke alene ladet disse Retfærdigheds- og Billighedshensyn være uden Ledfagelse af nogen som helst Motivering; men han har endog selv indrømmet, at § 5 ligger af store Mangler; han har erkjendt, at den ikke hører herhen, at den vil afgive et Præcedens for det ubundne Gods osv. osv., kort, indrømmet en heel Deel af de Mangler, som andre ærede Medlemmer have udhævet. Blandt disse Indrømmelser lægger jeg isærdeleshed megen Vægt paa det Præcedens, der vil følge af Lovens Bestaaelse for det ubundne Gods; vel veed jeg, at det staaer i Rigsdagens Magt, at bringe en Lov i Anledning af dette sær-egne Forhold paa Bane, og jeg veed ogsaa, at man strengt taget, naar man ved Motivering af sin Afstemning forvare sig mod, at Bestemmelsen skal have Følger for Fremtiden, kan føle sig ansvarløs; men jeg veed ogsaa, at, naar Loven er givet, naar den med klare Bogstaver siger, at et Dvotadeel skal indrømmes Fæsterens Arvinger, da vil den ligefremme Følge blive, at man ikke vil undlade at paaberaabe sig dette for mangfoldige andre Tilfælde; dette maa jeg ansee for aldeles utilraadeligt, og jeg vil ikke paatage mig Ansvar ved at stemme for en Lov, der i sine Følger fra alle Sider taget kan blive uberegnelig. Men hvad den ærede sidste Taler især har stillet i Spidsen for sin Formening om, at man bør stemme for § 5, er, at han usikker, at Loven kan udførlig, og at Enhver, der ønsker dette, maa komme til det Resultat, at han maa stemme for den.